

Turizm ve Coğrafya

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ MERVE GÖRKEM ZEREN AKBULUT

Rekreasyonel Seyahat: Turizm

Turizm endüstrisi

Birleştirici özelliği, “Birinci Dünya” ile “Üçüncü” ve “Dördüncü Dünyaları” bir araya getirmektedir.

- Turizm, **küreselleşmeyi***toplumsal ve ekonomik bağlamlarda en çok kolaylaştıran faaliyettir:
- ✓ Konaklama tesislerine (oteller ve tatil köyleri) çok uluslu şirketler tarafından yapılan yatırımlarla **üç boyutta (toplumsal-mekânsal-ekonomik)** küreselleşmeye katkıda bulunmaktadır.
- ✓ Sanayileşme, tarımda makineleşme, modernleşme gibi olguların giremediği her yere turizm ve ekonomik bakımdan kalkınmış ülkelerden çıkan turistler girebilmekte; **günümüzün turizm olgusu** ve **çağdaş turisti** bu tür yerleri özellikle aramaktadır.
- ✓ *Gelişmiş iletişim ve ulaşım sistemlerinin, dünyanın büyüklüğünü hiçe sayan taşıma güçleriyle, ekonomik, sosyal ve kültürel değerleri dünyaya büyük bir hızla yayması sonucu, zaman ve mekanı küçülten dolayısıyla da değişik mekan ve kültürleri aynılaştıran bir olgudur.

Turizm endüstrisi

Döviz ve istihdam kaynağı

- **Turizm endüstrisi,**
- ✓ **Kalkınmakta olan ülkeler** için kolay ve çabuk bir çözüm olabilmektedir:
- **Örnek: Bahama Adaları** (331 bin kişi nüfusa sahip, yaklaşık 700 adadan oluşan bir ülkedir), nüfusunun yedi katı turist tarafından ziyaret edilmekte ve faal nüfusunun %60'dan fazlası turizm sektöründe çalışmaktadır.

Turizm endüstrisi

Döviz ve istihdam kaynağı

- Bahamalardaki pek çok ilgi çekici turizm destinasyonundan biri olan **Paradise Adası'ndaki Atlantis Akvaryumu**, ziyaretçilerine, doğal yaşam alanlarına benzer bir ortamda deniz canlılarını gözlemleyebilme imkânı sunmaktadır.

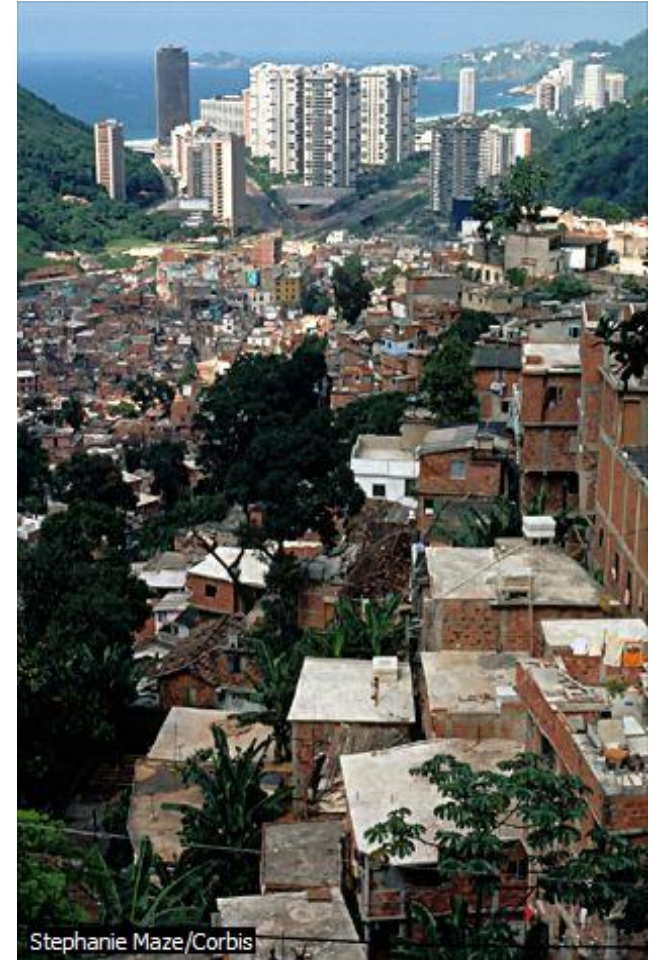
Fotoğraf: Tim O'Keefe

Turizm endüstrisi

Zıtlıkları ve eşitsizlikleri yoğunlaştırıcı etkisi

- Brezilya'da **Rio de Janeiro'nun** şehir merkezi, şirket kuleleri ve yüksek katlı binalardan oluşan bir mimari yapıyı yansıtırken, yamaçların çevresinde “**favelas**” olarak adlandırılan gecekonduların yerleşmelerinin şehrin göz kamaştırıcı silüetiyle büyük tezat oluşturmaktadır.

Fotoğraf: Stephanie Maze

Turizm endüstrisi

Zıtlıkları ve eşitsizlikleri yoğunlaştırıcı etkisi

- “Turizmin yöneldiği yoksul ülkelerde, yüksek otel kuleleri, standartların altındaki evlere tepeden bakmakta, yetersiz beslenen çocukların gezdikleri caddelerde, iştah açıcı yemekler servis edilmektedir.

Turizm endüstrisi, bu ülkelerin ekonomilerine olumlu katkıda bulunurken, **yerel toplumun dokusuna** zarar verebilmektedir. Turizm, Birinci ve Üçüncü Dünyaların insanları karşı karşıya geldiklerinde, tansiyonun nasıl artacağına önemli bir örnektir”.

de BLIJ & MULLER, P.O. 1992. Geography, Regions and Concepts. New York.

Rekreasyonel seyahat: Turizm

Turizm, dünyanın en büyük endüstrisi, refah ve istihdam yaratan en büyük işverenidir.

- Turizmi meydana getiren **seyahat** olgusu, çok geniş kapsamlı bir faaliyetler çeşitliliği oluşturan **rekreasyonun** bir yönüdür:

- **REKREASYON**

İnsanların “**varoluş** (uyuma-yeme-içme vb.) ve **geçim** (çalışma-işe gidip gelme, çocuklar için okul, kadınlar için ev işleri vb.) **için gerekli olanın dışındaki tüm zamanlar**” olarak tanımlanan **boş zamanlarında** yaptıkları faaliyetleri ifade eden bir kavramdır.

CLAWSON, M. 1972. America's land and its uses. Baltimore: The Johns Hopkins Press.

Rekreasyon

İnsan yaşamının canlandırılmasıdır (Glikson, 1956).

Alansal farklılıklar önem taşır.

Donmuş bir dağ gölü veya tropikal bir plaj rekreasyon kaynağı olabilir.

İnsanla birlikte, çevresinin de canlandırılmasıdır.

Dağlık alanlar kadar, hava kirliliğinin yüksek düzeyde olduğu, fakat çok çeşitli çekiciliklere sahip bazı büyük şehirler de eşit derecede arzulanan mekânlar olabilir.

Büyülü coğrafya

Çamlıhemşin'in Şenyuva köyünün Sal Yaylası,

Sağlık ve huzur arayan yaylacılar için, yaz boyunca dünyanın en Güzel manzarasını sunmaktadır. Kasım ayında fotoğraflanan yayla evlerinin arka planında, beyaz paltosunu kuşanmaya başlayan Tatar Dağları görülmektedir.

**Fotoğraf: Turgut TARHAN
ATLAS Türkiye (2009)**

Son renkler

Fotoğrafta, **Ayder Yaylası'nın Kalegon Mevkiii'nde**, sonbahar yerini kışa bırakırken, son renklerin kayın ağaçlarının yapraklarından ve dallarından sarkan sakal likenlerinde tutunmaya devam ettiği görülmektedir.

Sakal likeni, Karadeniz bölgesi ormanlarında, özellikle kayın ve köknar türlerinin dalları üzerinde yaşayan, havası çok nemli bölgelerde büyüyen, ağaç kabuklarında veya dağlardaki kayalar üzerinde de yetişebilen, temiz havanın göstergesi olan bir floradır; sanayi bölgelerinde ve büyük şehirlerin yakınlarında liken florası çok fakirdir.

Sakal likeninin içerdiği usnik asit bileşikleri, bakterilerin üremesini önleyici antibiyotik etkiye sahiptir.

Fotoğraf: Turgut TARHAN
ATLAS Türkiye (2009)

Büyük Deniz Gölü

102 ATLAS OCAK 2009

Yusufeli (Artvin) Olgunlar Yaylası'ndan zorlu bir yürüyüşle ulaşılabilen, görkemli tepelerin kuşattığı **Büyük Deniz Gölü 3370 metre** rakımda bulunmaktadır. Kaçkar klasik zirve rotasının üzerinde yer alması sebebiyle,yaz aylarına ziyaretçi sayısı oldukça fazladır; Ekim'den itibaren ise sakin günler başlamaktadır. Göl, on ay boyunca buzdan bir tabakayla kaplanmakta; çözülmesi temmuz ayını bulabilmektedir.

Turgut TARHAN
ATLAS

New Caledonia (Coral Denizi) (Fransa)

Fotoğraf: Marcel Isy-Schwart

Encarta Encydopedia, Marcel Isy-Schwart/The Image Bank

Prag (Çek Cumhuriyeti)

Fotoğraf: James Stanfield & Sean Sprague

Çek Cumhuriyetleri'nin kültürel, ticari ve endüstriyel merkezi olan **Prag** şehri, Avrupa'da bulunan en eski ve en güzel şehirlerden biridir. 11. ve 18. yüzyıllar arasında inşa edilen romanesk, barok, klasik ve yeni klasik dönemlere ait 1700'den fazla mimarlık ve sanat anıtı bulundurmasından dolayı, **1992 yılında UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesi'ne** katılan şehir, ciddi boyutta hava kirliliği problemi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

- **Dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla yolculuğa çıkmaktır. Turizm olayının meydana gelebilmesi için:**
 - ✓ Seyahatin **devamlı oturulan, çalışılan ve günlük ihtiyaçların sağlandığı** yerler dışına yapılması,
 - ✓ Konaklama sırasında genellikle **turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin** talep edilmesi
 - ✓ Konaklamanın **geçici** olması gerekir.

Kimler turist sayılabilir? Konaklama süresi ne kadardır?

- **Kimlerin turist sayılacağı ve konaklama süresinin tanımı, farklılıklar göstermektedir:**
- ✓ Kimlerin turist sayılabileceği ile ilgili tanımlama ilk kez 1937'de BM tarafından “**24 saat ve daha fazla bir süre kalmak üzere, oturduğu ülkeden başka bir ülkeye seyahat eden herhangi bir kişi**” olarak benimsenmiştir.

Kimler turist sayılabilir? Konaklama süresi ne kadardır?

- **Kimlerin turist sayılacağı ve konaklama süresinin tanımı, farklılıklar göstermektedir:**
- ✓ **Dünya Turizm Örgütü (WTO)** 1981'de, turizmin dinlenmek ve tatil geçirmek amaçlarına uygun olarak, en az 24 saat kalmak fakat 1 yıldan fazla olmamak üzere bulunduğu yerden bir başka yere gidenlerin **turist**, 24 saatin altında kalacak olanların da **ziyaretçi** olarak tanımlanmasını benimsemiştir.

Turizm

Kimler turist sayılamaz?

Bir yabancı ülkede oturmak üzere,
göçmen veya mülteci olarak o ülkeye
giden kişiler

Bir işte çalışmak için, anlaşmalı veya
anlaşmasız bir ülkeye giriş yapanlar

Diplomat veya ordu mensubu niteliğinde
bir başka ülkeye gidenler

WTO (1981)

Kimler turist sayılamaz?

Öğrenim görmek üzere başka ülkeye giden gençler ve öğrenciler

Sınır bölgelerinde yaşayıp, çalışmak için komşu ülkeye gitmek üzere sınır geçenler

Bir ülkeden, yolculuk 24 saatten uzun sürse dahi, durmaksızın geçenler

Bir yıldan uzun süreli kalmak üzere bir ülkeye gidenler

WTO (1981)

Turizm ve coğrafya

Turizmin üç mekânsal unsuru

Turizm, üç mekansal unsurdan meydana gelir:

- 1 Turist çıkış noktaları
- 2 Turist varış noktaları (destinasyon)
- 3 Turist gönderen ve alan yerler arasında yapılan yolculuklar

Şehir içi turizm hareketinden başlayıp, **kıtalararası** turizm hareketlerine kadar her turizm olayı, bir mekan bilimi olan **coğrafyanın** inceleme alanı içinde kalır.

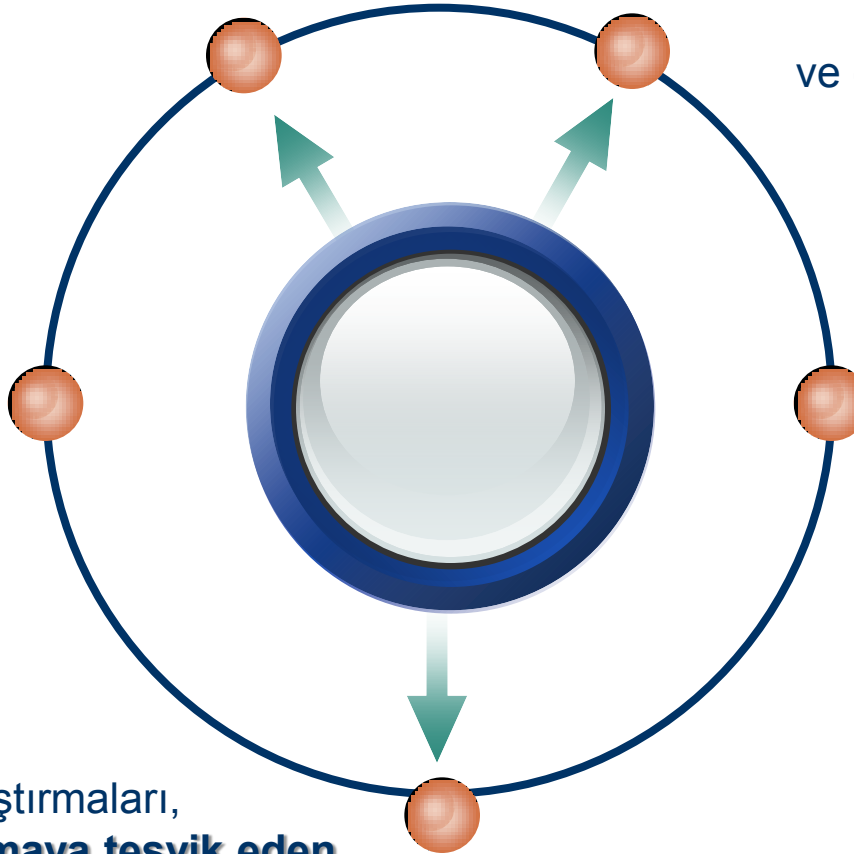
Turizm Coğrafyası,
her düzeydeki
mekân ölçeğinde
turizmin üç önemli
unsuruyla ilgilenir.

Turizm olayının kendisi, diğer ekonomik ve toplumsal faaliyetlerin hepsinden çok daha fazla mekânsal özelliklerle sıkı sıkıya ilişkilidir.

Coğrafi araştırmalar

Turizme katkıları

1 Bir mekândaki coğrafi kaynakların (kıyılar, dağlar, tarihsel değerler, vb.) turizm açısından belirlenmesi ve değerlendirilmesi (**fonksiyonel turizm bölgelerinin belirlenmesi**)

2 Turizm bölgelerinin, sayfiye yerlerinin ve çıkış-varış noktaları arasında turist akışını sağlayan **turizm koridorlarının analizi**, bu noktalar arasındaki **seyahat hacmi** hakkında öngörülerin yapılması

3 Turizm coğrafyası araştırmaları, **turistleri seyahate çıkmaya teşvik eden faktörler** ile turizmin mekansal gelişmesini etkilediği ölçüde, **turizm faaliyetinin örgütlenme şeklini** de göz önünde bulundurmaktadır.

Turizm coğrafyası

Konu alanları

1 Turizme olan talebin mekânsal özellikleri ve bunların ortaya çıkardığı kalıplar

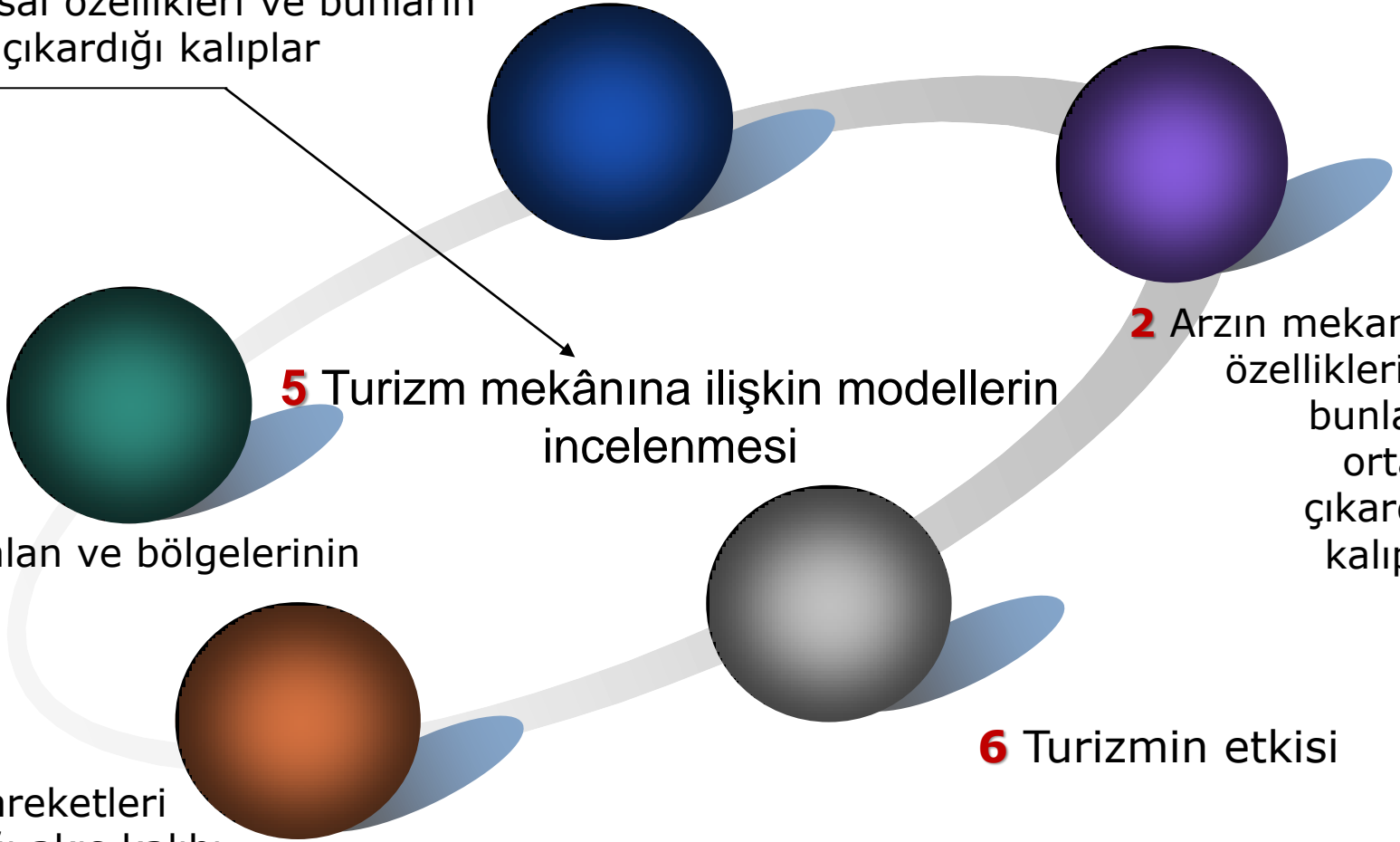
2 Arzın mekansal özellikleri ve bunların ortaya çıkardığı kalıplar

6 Turizmin etkisi

5 Turizm mekânına ilişkin modellerin incelenmesi

3 Turizm alan ve bölgelerinin coğrafyası

4 Turist hareketleri ve yarattığı akış kalıbı (uluslararası veya iç turizm vb.)

- **Turizm, mekansal koşullarla son derece ilişkilidir:**
- ✓ **Mekânsal farklılıklar** olmasaydı, ünlü coğrafyacı **Jean Gottmann'ın** ifadesiyle, “dünya bir beysbol topu gibi dümdüz bir yüzeye sahip olsaydı, **coğrafya** diye bir bilim olmayacak”, **turizm** denilen olay da meydana gelmeyecekti.

- **Bu büyük etki, iki uçta yer alacak şekilde iki yönlüdür:**
 - ✓ Bir uçta turizm endüstrisinin gerektirdiği otel vb. yapılar şeklinde mekân değişime uğratılmakta;
 - ✓ Diğer uçta da, “**milli parklar**”, “**doğal koruma alanları**” vb. yollarla belirli mekân parçaları korunmaya ve gelecek nesillere saklanmaya çalışılmaktadır.

Coğrafi görünüm (lanscape) üzerindeki etkisi

- Bu büyük etki, iki uçta yer alacak şekilde iki yönlüdür:
 - ✓ Turizm, arazi kullanımını etkilerken, aynı zamanda da, biri **yoğunlaşmayı hızlandıran**, diğeri de koruma amacıyla **yoğunlaşmadan kaçınan**, birbirine tümüyle **zıt iki tip coğrafi görünüm** ortaya çıkarmaktadır .
 - ✓ Belirli mekânlar üzerinde meydana gelen bu iki coğrafi görünümde, turizm faaliyeti ile birlikte diğeri arazi kullanışlarını dengelemede **coğrafyanın önemli bir rolü** vardır.

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ MERVE GÖRKEM ZEREN AKBULUT

